

Oplevet autenticitet i dansklæringen

Siden 2013 har Center for Internationalisering og Parallelsproglighed på Københavns Universitet udviklet og undervist i dansk som andetsprog for vidensarbejdere og studerende på kurserne *Dansk for vidensarbejdere* og *Dansk for universitetsstuderende*. Kurserne er målrettet en afgrænset deltagergruppe, som er kendetegnet ved, at de har været mange år i uddannelsessystemet, studerer eller arbejder på en vidensarbejdsplads, er kompetente læsere og primært bruger engelsk som lingua franca på studiet eller arbejdspladsen.

Deltagerne på kurserne fortæller os ofte, at det er svært for dem at komme til at bruge dansk i hverdagen uden for danskurset, hvilket er meget frustrerende for dem. Det er i særdeleshed svært for dem at komme til orde i samtaler, og mange oplever, at deres samtalepartnere hellere vil tale engelsk med dem end dansk (Frederiksen 2013). Målet med kurserne er netop, at deltagerne opnår tilstrækkelige dansksproglige kompetencer til, at de kan fungere på deres arbejde eller deres studie og i de øvrige hverdagssituationer, de indgår i. Derfor er det afgørende for motivationen i forhold til at blive ved med at lære dansk, at vi på kurserne inddrager deltagerens virkelighed og

KAREN-MARGRETE FREDERIKSEN

Akademisk sprogkonsulent, cand.mag.
og master i fremmedsprogs-pædagogik
Center for Internationalisering og Parallelsproglighed,
Københavns Universitet
nkd633@hum.ku.dk

KATJA ÅROSIN LAURSEN

Akademisk sprogkonsulent, cand.mag.
Center for Internationalisering og Parallelsproglighed,
Københavns Universitet
aarosin@hum.ku.dk

dansksproglige behov på en måde, så der er sammenhæng mellem den formelle danskundervisning og deltagerens øvrige hverdagsliv, som udgør det samlede læringsrum.

Tilgangen til udviklingen af kurserne bygger på vores forståelse af begrebet autenticitet (Gilmore 2007; Pinner 2016, 2018), en forståelse, der bl.a. indeholder forestillingen om deltagerens oplevelse af sammenhæng. Som led i det løbende arbejde med behovsafdækning (Long 2005) og som en konsekvens af deltagerens førnævnte frustrationer igangsatte vi i foråret 2017 et lille forsøg med sprogdagbøger, som vi beskriver i denne artikel ud fra vores forståelse af begrebet autenticitet.

Hvordan autenticitet kan forstås i relation til dansklæringen

Autenticitet er et omdiskuteret begreb inden for andet- og fremmedsprogforskningen og handler i vores forståelse bl.a. om deltagerens oplevede sammenhæng mellem kurserne og det, der finder sted udenfor. Begrebet autenticitet er kommet ind i forskningen og i undervisningslokalerne i takt med udbredelsen af den kommunikative tilgang til sproglæring – se Gilmores oversigtsartikel (2007) og Pinneres videreudvikling af forståelsen af kompleksiteten i begrebet (Pinner 2016, 2018), hvorfra vi har dannet vores forståelse af begrebet inden for rammerne af dansk som andetsprog. Ved autenticitet i dansklæringen forstår vi, at de dansklærende oplever en sammenhæng mellem aktuelle/fremtidige behov for at kommunikere på dansk og den interaktion, de opgavetyper og det materiale, de arbejder med i undervisningen. I denne forståelse er præmissen, at klasserummet er en integreret del af anvendelsesrummet, og at klasserummet og anvendelsesrummet udgør det samlede læringsrum.

Sprogdagbøger og fokusgruppeinterview som metode til behovsafdækning

Baseret på flere års erfaring er der ingen tvivl hos os om, at det at kunne forstå mundtligt dansk og at kunne udtrykke sig forståeligt på mundtligt dansk er det mest gennemgående behov og ønske hos vores deltagere. Af denne grund var formålet med vores forsøg at få viden om, hvordan vi i højere grad kan inddrage aktiviteter, hvor deltagerne kan bruge og udvikle deres mundtlige danskfærdigheder, både i og uden for klasserummet, på en måde, som indgår na-

turligt i deres hverdag, således at dansklæringen opleves autentisk (Nunan & Richards 2015).

Vi valgte sprogdagbog med et opfølgende interview som metode for at få adgang til viden om deltagerne sprogbrug uden for kurset. Dagbogsnotaterne skulle udelukkende dreje sig om brug af mundtligt dansk. Deltagerne kunne føre dagbog skriftligt eller lave lydfiler, som det faldt dem lettest. De kunne gøre det på dansk, engelsk eller et andet sprog, som vi kunne forstå.

Tre deltagere på danskkurset *Dansk for universitetsstuderende* sagde ja til invitationen og førte gennem to uger dagbog over deres brug af mundtligt dansk. En af grundene til, at de deltog, er ifølge deres svar i det efterfølgende interview, at de har været i Danmark så længe, at de er begyndt at få et vist greb om sproget og dermed også tør springe ud i samtaler på dansk. En anden grund, som de nævnte under interviewet, er, at de alle tre ser et fremtidsperspektiv i Danmark som ph.d.-studerende, så det er relevant for dem at investere mere tid og energi i at lære dansk (Norton & Toohey 2011). I tabellen herunder præsenterer vi deltagerne:

	Maria	Erik	Jan
Engelsk-sprogede studier	It and cognition	Environmental sciences	Physics
Alder	25 år	21 år	22 år
Nationalitet	rumæner	hollænder	belgier
Sprog	rumænsk, engelsk, fransk	hollandsk, engelsk, lidt tysk	flamsk, engelsk, fransk
Ophold i DK	Otte måneder	Ni måneder	Ni måneder
Forventet ophold i DK	Et halvt år mere + muligvis tre år mere, hvis der er mulighed for en ph.d.-stilling	Et år mere + muligvis tre år mere, hvis der er mulighed for en ph.d.-stilling	Et år og tre måneder + muligvis tre år mere, hvis der er mulighed for en ph.d.-stilling

Tabel 1. Informantoplysninger.

Sprogdagbøgerne

I det følgende vil vi præsentere et par af dagbogsnotaterne og videregive vores refleksioner og efterfølgende tiltag på kurserne:

24.04: Choir: During the time people gather, I get to throw some occasional Danish one-liners such as “Hvordan går det?” etc. But it usually goes further than that. Early Monday evenings are usually a time where I feel very comfortable in Danish; I know the people by now, I know the typical answers one might expect to typical questions when people greet. / Erik

Når man føler sig som medlem af en gruppe, kan dette fællesskab give adgang til at anvende og afprøve sproget fra klasserummet i trygge rammer, som det her ses af Eriks dagbog. Han har udviklet en bevidst strategi, hvor han, når han går til kor, forsøger at indlede småsamtaler ved hjælp af *chunks*, før selve korthæftningen går i gang (for *chunks*, se f.eks. von Holst-Pedersen 2015). En erfaring som denne giver os inspiration til at indsamle flere eksempler på *chunks* fra deltagerne, inddrage endnu flere eksempler på samtaleindledere og lave endnu flere lydfiler, som deltagerne kan lytte til, imitere, svare på, udvide osv. Vi har endvidere lavet lydfiler med adskillige af den slags “*Danish one-liners*”, lydfiler, som deltagerne aldrig ser på skrift, men kun lytter til og selv arbejder videre med for at træne deres lytteforståelse, udtale og samtalestrategier. Eksempler på disse *one-liners* kunne være “Hvor skal du hen i ferien?”, “Kommer du med til mødet i eftermiddag?” eller “Hvordan bliver vejret i weekenden?”. Målet med at arbejde med disse ytringer er, at deltagerne vænner sig til udtalen og dermed forhåbentlig bliver bedre til at forstå talt dansk uden at forholde sig til det på skrift, at de selv kan sige ytringerne og svare på dem/kommentere dem, og at de bliver bedre til at formulere sig flydende og naturligt på dansk.

25.04: Om aftenen havde vi dansk undervisning og lært om vejret. Da jeg kom hjem [hun boede på kollegium], forsøgte jeg at tale med en dansk dreng om vejret.

26.04: I dag forsøgte jeg at tale om vejret med mine danske klassekammerater. Selvom, jeg ikke har følt mig selvsikker.

03.05: I dag mødte jeg mine kolleger på universitetet og talte lidt om vejret. I butikken spurgte jeg om blomster fordi jeg ikke kunne se dem i hylden. / Maria

Ligesom Erik overfører Maria bevidst indholdet fra undervisningen til sin øvrige hverdag og forsøger at tale dansk om noget af det, hun lige har lært, med de dansktalende, som hun møder. Den læringsstrategi kan vi inddrage på kurset ved at udvikle opgaver, hvor deltagerne hver især skal vælge et emne eller en ytring, som de skal tale om, bruge i en samtale/samtaler før næste kursusgang. Deltagerne kan vælge det samme emne eller den samme ytring, eller de kan vælge det emne, der

Det efterfølgende fokusgruppeinterview

Et par uger efter, at de tre deltagere havde ført dagbog, deltog de i et interview, hvor de kom med mere input og inspiration til udviklingen af vores kurser. Det drejede sig f.eks. om læringsmulighederne i at skrive sprogdagbog – en læringsmulighed, som vi ikke havde været opmærksomme på før dette forsøg:

It was actually quite fun because you paid more attention to the Danish you were subjected to, otherwise you would filter it out because either you don't have the energy to listen or try to understand if it's not relevant at all, but now we did or I did and it also encouraged me to learn more and concentrate on difficult words and make something out of it and I think it's good for the learning process as well.

/Jan

Jans oplevelse og erfaring med at blive mere bevidst om sin dansk-læring i dagbogsperioden var således en øjenåbner, som har fået os til at bruge sprogdagbog som en opgavetype i kurserne. Af årsager uden for kursets rammer har vi ikke høstet så mange erfaringer med denne type opgave endnu, men vi ser åbenlyse læringsmuligheder i den, hvilket vi som nævnt ikke havde i tankerne, da vi valgte dagbogen som metode. Opgaver af denne type, der skaber bevidsthed hos deltagerne om deres konkrete brug af mundtligt dansk i hverdagen og om læringsmuligheder i sprogdagbogen og de refleksioner, de har under processen, kan naturligvis inddrages på alle niveauer af dansklæringen. Vi forestiller os følgende: I løbet af et kursus skal deltagerne med mellemrum føre sprogdagbog over deres brug af mundtligt dansk, ideelt set hver dag i en uge/mellem to undervisningsgange. Af interviewet fremgik det, at én uge faktisk havde været tilstrækkeligt, og at det havde været svært at holde gejsten oppe hen over to uger. Deltagerne kan føre dagbog mundtligt (som lyd-filer) eller skriftligt. Efter dagbogsperioden vil der på kurset blive

fulgt op med gennemgang og sammenligning af dagbøgerne, med diskussion og måske indførelse af nye læringsaktiviteter og nye emner på det konkrete hold.

Et andet interessant tema, som kom frem under interviewet, er diskussionen om det hensigtsmæssige og legitime i at skifte mellem flere sprog i en samtale, og om oplevet nederlag, når deltageren må give op i forhold til at kunne gennemføre en samtale på dansk, hvilket fremgår af følgende to dagbogscitater:

For example I tried to talk to a girl from the dorm, I switch to English and then just tell her to speak to me in Danish, and I should guess what she was telling me because I couldn't reply to her. / *Maria*

I think in a way admitting defeat because I sometimes start a conversation in Danish, and I try to keep up, and at some point I have to switch in English and that is a challenge, like psychologically. / *Jan*

I stedet for at deltagerne skal føle nederlag og uformåenhed, kan vi på kurserne forsøge at vende situationen til noget positivt, hvis vi udvikler opgaver, hvor deltagerne for at kunne fuldføre en samtale, naturligt vil skulle skifte frem og tilbage mellem dansk og engelsk eller et andet relevant sprog. Formålet med sådan en opgavetype er at gøre deltagerne opmærksomme på, at det er fuldt legitimt og i virkeligheden en fremragende lærings- og samtalestrategi at bruge alle de sproglige ressourcer, man har. Andre sprog kan således fungere som en bro over det, der er svært.

So I think she now also incorporates in some of the KungFu's [online-værktøj til feedback, nu Emended] that you have to record audio files, and then she will give us feedback later, and I really like those kind of exercises because then you finally practice your oral. / *Erik*

Alt i alt har forsøget ledt til et mere og mere systematisk arbejde med mundtlighed på kurserne. I mundtlighed indgår lytteforståelse og mundtlig produktion, og udtalen er naturligvis en vigtig del af begge. Det er en ambition for os at blive skarpere til denne del af undervisningen. Som Erik skriver i sin dagbog, er vi begyndt at bruge mundtlige afleveringer eller forberedte mundtlige oplæg, som typisk bliver optaget på mobilens diktafon, til at fastholde og arbejde systematisk med mundtlighed. Den mundtlige tekst varer højst to-tre minutter. Underviseren kommenterer den mundtlige tekst ud fra forskellige sproglige temaer, som bestemmes af den enkelte

deltagers dansksproglige niveau og særlige udfordringer og styrker. Temaerne bestemmes også ud fra den øvrige kontekst for opgaven, men der er temaer, som altid går igen: udtale, ordvalg, uklare formuleringer, syntaks og morfologi. Lydfil og kommentarer deles med alle deltagerne eller med den enkelte, som det passer bedst. Det er så deltagerens opgave at lave en revideret version af teksten, som afleveres eller fremføres til den følgende mødegang. Hvis teksten deles med alle deltagere, er det deres opgave at deltage i revisionen. Denne opgave opleves helt klart mest autentisk af deltagerne, hvis de vælger emner fra deres egen hverdag.

Afsluttende bemærkninger

Det har været en øjenåbner for os, at arbejdet med sprogdagbøger kan bruges som redskab til at dokumentere og få indblik i deltagerenes sprogbrug i anvendelsesrummet. Vores tilgang til sproglæring er, at klasserummet og anvendelsesrummet udgør det samlede læringsrum, og vi har med sprogdagbøgerne og det opfølgende interview fået et bedre fundament for at sikre, at deltagerne på kurserne oplever autenticitet i deres dansklæring.

Litteratur

- Frederiksen, K.-M. (2013). At finde sin stemme på dansk. *Sprogforum*, 57, 31-38.
- Gilmore, A. (2007). Authentic materials and authenticity in foreign language learning. *Language Teaching*, 40, 97-118.
- Long, M. H. (2005). *Second language needs analysis*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Norton, B. & Toohey, K. (2011). Identity, language learning, and social change. *Language Teaching*, 44(4), 412-446. <http://faculty.educ.ubc.ca/norton/Norton%20and%20Toohey%20Language%20Teaching%202011.pdf>.
- Nunan, D. & Richards, J. C. (red.) (2015). *Language learning beyond the classroom*. New York/London: Routledge.
- Pinner, R. (2016). *Reconceptualising authenticity for English as a global language*. Bristol: Multilingual Matters.
- Pinner, R. (2018). Authenticity and ideology: Creating a culture of authenticity through reflecting on purposes for learning and teaching. *Argentinian Journal of Applied Linguistics*, 6(1), 7-24.
- von Holst-Pedersen, J. (2015). Chunks – en vej til kommunikativ kompetence i tyskundervisningen. *Sprogforum*, 61, 51-56.